

Sygn. akt **IC 1060/11**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Bożena Chłopecka</i>
Protokolant:	sekr. sądowy Estera Wójcik

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa **L. M.**

przeciwko **M. W.**

o zapłatę

orzeka:

I. zasądza od pozwanej M. W. na rzecz powoda L. M. kwotę 188.000 zł. (sto osiemdziesiąt osiem tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 27 marca 2012r. do dnia zapłaty,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

III. zasądza od pozwanej M. W. na rzecz powoda L. M. kwotę 849,30 zł. (osiemset czterdzieści dziewięć złotych i trzydzieści groszy) tytułem zwrotu kosztów opłaty od pozwu,

IV. zasądza od powoda L. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 7.200 zł. (siedem tysięcy dwieście złotych) z tytułu nieuiszczonej opłaty od pozwu oraz kwotę 986,33 zł. (dziewięćset osiemdziesiąt sześć złotych i trzydzieści trzy grosze) z tytułu wynagrodzenia biegłego, od których to opłat i wydatków powód był zwolniony, nakazując ściągnąć te kwoty z roszczenia zasądzonego na jego rzecz,

V. nakazuje pobranie od pozwanej M. W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 7.900 zł. (siedem tysięcy dziewięćset złotych) z tytułu opłaty od pozwu oraz kwotę 1287,38 zł. (jeden tysiąc dwieście osiemdziesiąt siedem złotych i trzydzieści osiem groszy) z tytułu wynagrodzenia biegłego, od których to opłat i wydatków powód był zwolniony,

VI. zasądza od powoda L. M. na rzecz pozwanej M. W. kwotę 353,17 zł. (trzysta pięćdziesiąt trzy złote i siedemnaście groszy) z tytułu zwrotu kosztów wynagrodzenia biegłego,

VII. zasądza od pozwanej M. W. na rzecz powoda L. M. kwotę 953,28 zł. (dziewięćset pięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia osiem groszy) tytułem zwrotu wynagrodzenia pełnomocnika procesowego.

Sygn. akt IC 1060/11

UZASADNIENIE

Pozwem z 26 października 2011r. powód L. M. wniósł o zasądzenie od pozwanej M. W. kwoty 332.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zachowku oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że 23 października 2008r. zmarła matka stron N. F.. Zmarła nie pozostawiła testamentu. Postanowieniem Sądu Rejonowego dla W. VI Wydział Cywilny z 11 lutego 2011r., sygn. akt VI Ns 838/10, stwierdzono, że spadek po zmarłej na podstawie ustawy odziedziczyły dzieci – L. M. i M. W. po 1/2 części każde z nich. Zmarła nie pozostawiła żadnego majątku. Natomiast 17 kwietnia 1996r. matka stron N. F. darowała pozwanej prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W.. Powód jako spadkobierca ustawowy może domagać się zachowku na podstawie art. 991 § 1 k.c. Uwzględniając fakt, że w chwili otwarcia spadku powód był niezdolny do pracy, to jest on uprawniony do otrzymania zachowku w wysokości odpowiadającej 2/3 jego udziału spadkowego tj. 1/3 substratu zachowku. Ustalając wysokość zachowku należnego powodowi należy mieć na względzie art. 993 i 994 § 1 k.c., zgodnie z którymi przy obliczaniu zachowku należy uwzględnić poczynione przez spadkodawcę darowizny, z wyłączeniem drobnych darowizn zwyczajowo przyjętych, jak również darowizn uczynionych przez spadkodawcę przed więcej niż dziesięciu laty licząc wstecz od otwarcia spadku na rzecz osób nie będących spadkobiercami ani uprawnionymi do zachowku. Zgodnie więc z powyższym darowizny dokonane przez spadkodawcę na rzecz osób będących spadkobiercami lub uprawnionymi do zachowku podlegają uwzględnieniu przy obliczaniu zachowku bez względu na to, kiedy zostały przez spadkodawcę dokonane. Dlatego też powód domaga się zasądzenia kwoty wskazanej w pozwie.

W odpowiedzi na pozew pozwana M. W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego. Pozwana wskazała, że powód nie spełnia przesłanki trwałej niezdolności do pracy, gdyż przejście na emeryturę jest uprawnieniem związanym z wiekiem i okresem zatrudnienia, a nie stanem zdrowia. Ponadto pozwana nie zgodziła się z wysokością roszczenia powoda i wskazała, że wartość darowizny dokonanej na rzecz pozwanej jest zawyżona i nie uwzględnia tej okoliczności, że środki finansowe wpłacone przez spadkodawczynię na nabycie przedmiotowego lokalu stanowiły w całości nakład pozwanej. Nabycie lokalu na nazwisko spadkodawczyni nastąpiło dlatego, że to N. F. przysługiwała bonifikata na nabycie tego lokalu. Ponadto ustalając wartość darowizny niezbędne będzie uwzględnienie w wycenie, że N. F. służyło tylko prawo najmu, które mogło ale nie musiało być przekształcone w prawo własności. Nadto wycena dokonywana według stanu na dzień dokonania darowizny winna uwzględniać, że lokal został obciążony służebnością osobistą na rzecz N. F.. Pozwana wskazała także, że powód nie utrzymywał z matką żadnych kontaktów, nie udzielał jej wsparcia w chorobie ani nie pomagał finansowo. Nie wykazywał żadnego zainteresowania sytuacją bytową matki ani nie interesował się jej zdrowiem. Dlatego też żądanie zachowku w takiej sytuacji można potraktować jako nadużycie prawa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

23 października 2008r. zmarła matka stron N. F.. Zmarła nie pozostawiła testamentu. Postanowieniem Sądu Rejonowego dla W. VI Wydział Cywilny z 11 lutego 2011r., sygn. akt VI Ns 838/10, stwierdzono, że spadek po zmarłej na podstawie ustawy odziedziczyły dzieci – L. M. i M. W. po 1/2 części każde z nich (k-8). Zmarła nie pozostawiła żadnego majątku. Natomiast 17 kwietnia 1996r. matka stron N. F. darowała pozwanej prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W.. Lokal ten został zakupiony przez N. F. na preferencyjnych warunkach, gdyż N. F. była najemcą przedmiotowego lokalu i nabyła uprawnienia do zakupu lokalu poniżej cen rynkowych. (k-11-20, k-57-58). Wartość mieszkania według stanu z daty dokonywania darowizny, a według cen z chwili ustalenia zachowku wynosi 752.000 zł. (k-63-79).

Powód wyjechał z Polski w 1968r. i zamieszkał w Kandzie. Powód przyjeżdżał do Polski w 1993r. i 1995r, odwiedzał wówczas swoją matkę. Matka powoda była z wizytą u powoda w Kanadzie. Matka powoda prosiła swoją córkę, aby dowiadywała się co się dzieje u powoda. Pozwana utrzymywała z powodem kontakt telefoniczny na prośbę swojej matki (k-139-142, k-163-164 zeznania świadka W. W., k-164-167 zeznania świadka B. S., k-167-168 zeznania świadka A. W.).

Powód od lipca 2008r. jest emerytem (k-23-24).

W piśmie 13 października 2008r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 415.400 zł. tytułem zachowku (k-25).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy, których prawdziwość nie była kwestionowana przez strony postępowania, a także w oparciu o zeznania świadków. Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie świadków zgłoszonych przez powoda, albowiem, te okoliczności o których mieli zeznawać świadkowie zostały dostatecznie wyjaśnione zeznaniami świadków powołanych przez stronę pozwaną.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić co następuje.

Zgodnie z art. 991 k.c. powodowi przysługuje roszczenie o zapłatę kwoty stanowiącej 1/4 części spadku. Bowiem w myśl art. 991 § 1 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadła przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach – połowa wartości tego udziału (zachowek). Z § 2 tegoż artykułu wynika, że jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo jej uzupełnienia.

Ustalając wysokość zachowku należnego powodowi należy mieć na względzie art. 993 i 994 § 1 k.c., zgodnie z którymi przy obliczaniu zachowku należy uwzględnić poczynione przez spadkodawcę darowizny, z wyłączeniem drobnych darowizn zwyczajowo przyjętych, jak również darowizn uczynionych przez spadkodawcę przed więcej niż dziesięć laty licząc wstecz od otwarcia spadku na rzecz osób nie będących spadkobiercami ani uprawnionymi do zachowku. Zgodnie więc z powyższym darowizny dokonane przez spadkodawcę na rzecz osób będących spadkobiercami lub uprawnionymi do zachowku podlegają uwzględnieniu przy obliczaniu zachowku bez względu na to, kiedy zostały przez spadkodawcę dokonane.

Po ustaleniu udziału spadkowego Sąd ustalił substrat zachowku, który obejmuje czystą wartość spadku powiększoną o wartość darowizn podlegających zaliczeniu na podstawie przepisów art. 993 k.c. i nast. Ponieważ spadkodawczyni nie pozostawiła majątku, sąd uwzględnił wartość darowizny mieszkania przy ul. (...) w W.. Zachowek należny powodowi równy jest więc kwocie 188.000 zł.

Odsetki zostały zasądzone od następnego dnia od dnia następnego po doręczeniu pozwanej odpisu pozwu, na podstawie art. 481 § 1 k.c.

Sąd nie uwzględnił wniosku powoda o uznanie go za niezdolnego do pracy w chwili otwarcia spadku. Bowiem uprawnienia emerytalne, które posiada powód nie przesądzają same przez się o niezdolności do pracy. Powód zaś nie przedstawił żadnego zaświadczenia stwierdzającego jego niezdolność do pracy.

Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanej o uwzględnienie jej nakładu na wykup mieszkania przy ul. (...). Pozwana w tym zakresie nie przedstawiła żadnych wiarygodnych dowodów, trudno było w tej mierze przyjąć zeznania świadków, W. W. i A. W. znali tę okoliczność jedynie z relacji pozwanej, natomiast z zeznań świadka B. S. nie wynika jaka kwota była przeznaczona przez pozwaną na wykup mieszkania.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm). Ponieważ powód był zwolniony w części z kosztów postępowania, Sąd rozliczył opłatę od pozwu oraz wydatki stosunkowo t.j. przyjmując, że powód wygrał sprawę w 56,62%, na podstawie art. 113 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – tekst jedn. Dz. U. z 2010r., nr 90, poz. 594 ze zm.)